

araştırmaları ve bu konuda yentelîf bilimsel yayımlar yapmıştır. Burada da, Süleyman Nuri'nin hatıratı olmayışıyla, Nazım Hikmet'in TKP ile ilişkilerine esas etmekte ve Kitabının ikinci cildinde bu sorulara gireceğini belirtir. Süleyman Nuri'nin Nazım Hikmet hakkındaki eserlerinde orada etraflıca işlediğini söylemektedir. İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 3 NO:lu

Askerî Mahkemesi Başkanlığına, Bilirkişi Heyeti Raporuna karşı tutulan temel dayanışa yapılmıştır.

Dosya NO: 982/861

19.8.1983 tarihli Ara Kararı gereğince Askerî Savcının 18.8.1983 tarihli tevsiî tahkikat talebine karşı beyanlarımızı kapsar :

1. Sayın Askerî Savcı, Mahkemeye sunduğu yukarıda belirtilen mütalifasında; müvekkilim Mete Tunçay'ın dava konusu kitabında, belirli bir takım belgelerin "yazarın katkısı olmaksızın aktarılmakta" olduğunu ortaya koyan 13.6.1983 tarihli Bilirkişi Heyeti Raporuna iki noktada itiraz etmektedir :

A - Buniardan biri Nazım Hikmet hakkındadır.

Müvekkilim Mete Tunçay Kitabında, Süleyman Nuri'nin yayınlanmamış hatıratını aktarırken, Nazım Hikmet ve Vâlis Nurettin ile ilgili bir parçayı verip vermemekte biraz tereddüt ettiğini söylemekte ve şöyle devam etmektedir (s.21) : " Nazım'ın büyük şairlik niteliği bir yana, ömrü boyunca TKP ile ilişkileri hayli dalgalanmalı olmuştur. Kitabımın ikinci cildinde bu sorunlara ister istemez gireceğim için, burada da Süleyman Nuri'nin baştan-olumsuz yargılarını aktarmaya karar verdim. "

Müvekkilimin bilimsel araştırma alanı, 20. yüzyılın başlarında Türkiyedeki siyasal olaylar ve fikir hareketleridir. Nasıl Cumhuriyet Halk Partisi'nin kuruluşunu incelemiş ve mübrez " TC de Tek Parti Yönetiminin Kurulması, 1923 - 1931 " adlı Kitabı neşretmişse, sol hareketleri

de araştırmış ve bu konuda muhtelif bilimsel yayınlar yapmıştır. Burada da, Süleyman Nuri'nin hatıratı dolayısıyla, Nazım Hikmet'in TKP ile ilişkilerine temas etmekte ve Kitabının ikinci cildinde bu sorunlaragireceğini belirterek Süleyman Nuri'nin Nazım Hikmet hakkındaki sözlerinin orada etraflıca inceleyeceğini söylemektedir. Askeri Savcı, müvekkilimin bunu söylerken Nazım Hikmet'i " büyük şair " diye nitelendirmiş olmasını , Bilirkişi Heyeti Raporuna karşı itirazının temel dayanağı yapmaktadır.

Öncelikle belirtmek isterim ki, müvekkilim ele alınan cümlede , Nazım Hikmet'in herkesin söylediği " büyük şair"lik niteliğini " bir yana " bıraktığını, bu konuyu tartışmadığını açıkca ifade etmektedir. Bu durumda, cümlede geçen " büyük şair"lik sıfatının bir hayranlık ifadesi olarak kullanıldığını söylemek ve buradan giderek müvekkilimin suç işlediğini kabul etmek mümkün değildir.

Kaldı ki, Nazım Hikmet'in büyük şair olduğunu söylemek, ona hayranlık demekse ve dolayısıyla bu şair komünist olduğu için, komünizm propogandası yapmak anlamına gelirse, böyle bir yorum Ceza Hukukunun temel ilkeleriyle uyumaz. Zira ceza hukukunda yorum, kıyas, benzetme yasaktır. Aksi düşünce, Türkiyede Nazım Hikmetten büyük şair diye bahseden birçok büyük Devlet ve Fikir adamının suç işlediğini kabul etmek olur.

B - Askeri Savcının Bilirkişi Heyeti Raporuna ikinci itirazı Mustafa Suphi hakkındadır.

Sayın Savcı müvekkilimin řu sözlerine bakarak Mustafa Suphiye hayran olduğunu iddia etmektedir (s.27) :

" Bak'da iken bana, Türkiyeye götürmem için, üstünde Poesie sözcüğü basılı, sayfa kenarları yaldızlı ciltli bir defter verildi. içinde, M. Suphi'nin kendi el yazısı ile başladığı, fakat bitiremediği bir Manifest evirisi var. Bu yadigarın Türkiyede saklanması için gösterilen temiz yurt-severlik duyguları önünde saygı ile eğilirim. Ülkemizde , bu defteri teslim edebileceğim uygun bir devrim tarihi müzesi kuruluncayadeğin , bunu emanet olarak kendim saklamak niyetindeyim. "

Müvekkilimin bir kimseye duyduğu saygıyı dile getiren ve bir beğenin Müzede saklanmaya değerlik önemde olduğunu vurgulayan bu paragrafın Sayın Savcı tarafından yorumlanması, tamamen bir yanlış anlamaya dayanmaktadır. Zira, müvekkilimin " temiz yurtseverlik duyguları önünde saygı ile eğilirim " derken ~~kişinin~~ Mustafa Suphi'yi kastetmeyip, kimi kastettiği bir sonraki 28 NO.lu sayfada yazılıdır:

Sovyetler Birliğinden tarihi bir vesikayı başka bir memlekete göndermek kesinlikle yasak olduğu halde, Bakû'de yaşayan ihtiyar bir Türk kadınının her türlü tehlikeyi göze alarak , söz konusu vesikayı Türkiye'ye göndermiş olması dolayısıyladır ki, müvekkilim bu kadını saygıya layık olarak nitelendirmiştir. Bu nitelendirmelerin Mustafa Suphi ile hiç bir alakası yoktur. Bu yanlış anlaşılardan doğan müteala karşısında, yani temiz yurtseverlik duyguları gibi nitelendirmelerin Mustafa Suphi ile hiç bir ilgisi olmamasından ve ona karşı herhangi bir hayranlığı bulunmamasından ötürü, bu konu üzerinde daha fazla durmaya gerek görmüyoruz. Müvekkilim (Rockefeller Vakfı ve resmi Fulbright Komisyonu imkanları ile Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, Federal Almanya gibi) Dünyanın bir çok ülkelerinde bilimsel konfrans ve çalışmalara katılmış ve bu arada Türkiye ile Sovyetler Birliği arasındaki Kültürel Mübadele Programı çerçevesinde Bakû'da da bulunmuştur. Orada araştırma yaparken söz konusu belgenin eline geçiş hikayesini de Kitabında anlatmıştır. Mesele bundan ibarettir. Mustafa Suphi'ye duyduğu bir hayranlığın ifadesi asla bahis mevzuu değildir.

2. Sayın Mahkemenin dikkatini, müvekkilimin kitabındaki iki noktaya çekmeye müsaade ediniz :

A - Birincisi, Kitabın 210. sayfasında bir resmi Sovyet vesikasının klişesinin verilmiş olmasıdır.

Bu klişede Salih Hacıoğlu isimli kişinin, Moskova yakınlarında kalp sektesinden öldüğü bildirilmektedir. Müvekkilim, klişenin altına yazdığı satırlarda (: - nida) işareti koyarak, bu bilginin doğru olmadığını belirtmiş 206. sayfanın son pragrafında da bu kişinin Moskova yakınlarında değil, Altaylardaki bir toplama kampında ölmüş olduğunu açık-

lamıştır. Görüldüğü üzere, müvekkilim tarihcilik mesleğinin gereklerini titizlikle yerine getirmiştir.

Şimdi cevaplandırmak zorunda olduğumuz soru şudur :

Sovyetler Birliğinin resmi bir Dairesi tarafından yazılan bu belgenin doğru olmıyan bilgiler ihtiva ettiğini açıklayan bir kitapda, nasıl olurda komünizm propogandası yapıldığı iddâa edilebilir.

B - İkincisi, müvekkilimin dava konusu olan kitabında hiç bir değer hükmü vermemiş olmasına rağmen, ancak bir noktada kanaatini izhar etmiş bulunmasıdır :

Bu nokta da, Kitabın 225. sayfasında yer alan, Bulgaristan'da Müslüman- Türk azınlığın kötü durumda yaşatıldıklarının belirtilmesidir. Bu hükmün dışında Kitapda, hiç kimse hakkında izhar edilen bir kanaat ve değer yargısı mevcut değildir. Kitap, tamamen objektif bir belge-döküman kitabı niteliğindedir.

3 - Sayın As. Savcının Raporuna iki noktadan itiraz etmiş bulunduğum Bilirkişi Heyeti, İddia Makamının mütealası üzerine, tarafımızdan ibraz edilen delillerinde göz önüne alınması kaydı ile Sayın Mahkemenizce teşkil edilmiştir. Hazırlık soruşturmasında Basın Savcılığınca yaptırılan Bilirkişi Tetkikatı ise, ibraz ettiğimiz deliller (Örneğin Ord. Prof. Hikmet Bayur 'un Belleten Dergisinde çıkan makalesi) bilinmeden, subjektif olma şöhretini haiz tek kişi tarafından yapılmıştır. Çiğitli içtihatlarında da belirtildiği gibi, hazırlık tahkikatındaki Bilirkişi Raporu ile Mahkemece duruşmu sırasında yaptırılan Bilirkişi Heyeti incelemesi Raporunun çeliştiği ifade edilerek yeniden bir tetkikat yaptırılmasına gerek yoktur. Öte yandan, İddia Makamının talebi üzerine Sayın Mahkemenizce seçilen üç Bilirkişi, ibraz ettiğimiz ve Mahkemenizin incelenmesini kararlaştırdığı delilleri de tetkik ederek ve haiz oldukları objektif bilim adamı sıfatı ile Raporlarını uzun tetkikler sonucu hazırlamışlardır.

Resen göz önüne alınacak ve yukarıda arz edilen sebeplerle yeniden seçilecek Bilirkişi Heyetine Bilirkişi tetkikatı yaptırılmasına mahal

olmadığına karar verilmesini müdafii sıfatı ile arz ve talep ederim.

Sanık Mete Tunçay

Müdafii

Av. Nebil Varuy

21.9.1983

TÜRKİYE SOSYAL TÜSTAV TARAHI ARAŞTIRMA VAKFI